יו"ט של ר"ה

— תרס"ו —

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ו

יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, ומפרש בגמ' הטעם משום גזירה דרבה דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד"א ברה"ר. ולכאורה אינו מובן מה ראו חז"ל לעקור מ"ע דאורייתא משום חשש גזירה בעלמא, והלא החשש הוא להדיוטים וקלי הדעת ואיך מנעו המצוה לגמרי מכמה צדיקים גדולים וטובים, ובפרט מצות שופר שהיא מצוה רמה ונשאה מאד, וכידוע דכל המצות שבחדש זה הם מצות כלליות וכמ"ש במד"ר ע"פ ובחדש השביעי שמושבע בכל שיש בו הרבה מצות וחלוקים המה מהמצות דכל השנה שהן מצות כלליות ובפרט מצות שופר שמעורר וממשיך פנימיות ועצמות אוא"ס כו', וידוע דמצות שופר בכוונתה הרוחניות הו"ע התשובה, וזהו"ע התקיעה הראשונה שהוא בחי' צעקה בקול פשוט שזהו מצד ההתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש שבא בהתגלות בקול פשוט דוקא, דהנה יש בחי' התפעלו' פנימי דנפש בעבודה דרעותא דלבא ג"כ והיא בחשאי דוקא וכמו עבודת הכהנים דכהנא בעובדא וברעו"ד שהיא בחשאי כו' כידוע, וכאן הוא בצעקת הקול דוקא והו"ע התשובה כי שניהם הם בבחי' התפעלות פנימי דנפש, אמנם חלוקים המה בענינם דברעו"ד סיבת ההתפעלות היא מצד הקירוב והיינו מצד הרגש האוא"ס שמרגיש בנפשו והוא כשמתבונן בבחי' עצמות אוא"ס שמופלא ומרומם בעולמות שאינו בא בבחי' גילוי בנפשו (מפני שאין נשמתו כלי לזה שיאיר האור הזה בפנימיות בגילוי בנפש) עי"ז נעשה הרצוא להכלל באוא"ס כו' כמשי"ת, ועצם ענין הרצוא ג"כ ענינה הוא בחי' קירוב מה שרוצה להכלל כו' משא"כ בתשו' הרי אין זה מצד הרגש אוא"ס בנפשו כ"א מצד הריחוק דוקא שצר לו מאד מה שנתרחק, ויש בזה ג"כ הרגש האלקות אך זה הוא מה שרע ומר עזבו את הוי' כו', אבל לא שמרגיש אוא"ס ההפלאה והעילוי ומזה הוא התפעלות נפשו כ"א מה שנוגע מאד בעומק לבבו הריחוק מזה נעשה ההתפעלות כו', ויש בזה ג"כ ההמשכה (דער ציען זעך) והרצוא לאלקו' אבל ענינו אינו ענין הקירוב דהיינו שיהי' בזה המבוקש להכלל כו', כ"א מה שרוצה להיות מקורב לאלקו' היינו שלא

יהי' במקום הריחוק כ"א בבחי' הקירוב והוא רק ענין הנתינה והמסירה שמוסר א"ע לאלקות ולקיים רצונו כו', ולכן ברעו"ד שסיבתה הוא מצד הקירוב וענינה הוא ג"כ ענין הקירוב ה"ה בחשאי, ובתשו' להיותה מן הריחוק דוקא לזאת היא בצעקה ובקול פשוט דוקא כו', ויש בתשובה ג"כ שהיא בחשאי והוא כאשר נוגע לו הענין בפנימיות ביותר עד שאין בכחו לצעוק והוא ענין צעקת הלב שלמעלה מצעקת הקול וזהו"ע שברים תרועה בחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כו' כידוע ומבואר במ"א. נמצא דשופר הו"ע התשובה וכמ"ש הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד וז"ל, אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלו' עורו ישנים משנתכם כו', וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן כו' הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם כו' (וי"ל שמרמז ג' עניני' דמלכיות זכרונות שופרות דמ"ש עורו ישנים כו' חפשו במעשיכם וחזרו בתשובה ז"ע מלכיות דע"פ פשוט הרי החטא ועון הוא שעובר ציווי המלך מלכו ש"ע והו"ע המרידה במל' ר"ל והתקון לזה הוא בקבלת עול מלכותו יתב' להיות מסור לה' ולרצונו יתב' חהו"ע התשובה דר"ה שמתחרט מאד ומתמרמר בנפשו על הריחוק שנתרחק כו', ושב אל הוי' בכל לבו להיות מסור ומשועבד אליו לבדו לקיים רצונו יתב' כו', וידוע דעיקר התשובה היא על היראה דוקא שזה הוא בהכרח שיהי' בחי' עבודת עבד וע"ז דוקא שייך ענין בקשת הסליחה כו' וכמ"ש בד"ה כי עמך הסליחה רל"ד, ועצם ענין קבלת עומ"ש דר"ה אינו דומה לקבלת עול דכל השנה שהו"ע קב"ע לבד שלמטה מכל הכחות פנימיים, וקבעמ"ש דר"ה הוא בבחי' פנימיות ועצמות נפשו כו' וכמ"ש במ"א והיינו כענין התשובה כו'. ומ"ש וזכרו בוראכם הו"ע זכרונות דהזכרון למעלה הוא ע"י שזוכר את ה' תמיד ואינו שוכח את האמת כו'. (וי"ל דקבעמ"ש אין בזה ענין השגה והרגש פרטי כ"א הנתינה והמסירה לה' והזכרונות הוא לידע את הוי' בחי' ואמת ה' לעולם איך דהוי' ואלקים כולא חד וכדומה כו', והו"ע שמור לנוקבא וזכור לדכורא כו'). ומ"ש הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם הו"ע שופרות שמבואר שם ענין מתן תורה שהי' בקול שופר דאז נתחייבנו בקיום התומ"צ כו') וזהו כללות ענין מצות שופר שהוא מצות התשובה שלמעלה מכל המצוות כו', ובפרט שכל ההמשכה דר"ה הוא ע"י השופר. וכידוע דר"ה הוא ענין בנין המלכות שממשיכים אז בחי' כתר מלכות דלכן נקרא ראש השנה ע"ש המשכת בחי' כתר מל' שנמשך אז וכמ"ש בפרע"ח, וענין כתר מלכות ידוע שזה ענין הרצון למלוכה דשרש ההמשכה הוא למעלה מאד בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו' וכמ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דכמו ביום ראשון בתחלת הבריאה שהי' בחי' התעוררות רצון מצ"ע שנתעורר ברצון למלוכה וברצון על עולמות וכמא' בריש הורמניתא דמלכא כו' שזהו בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום, כמו"כ עכשיו בכל ר"ה ור"ה שחוזר כל דבר לקדמותו וצריכים לעורר בחי' הרצון למלוכה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ב"ה כו', וכל זה הוא ע"י השופר וכמא' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כו' ובמה בשופר, שע"י הצעקה בקול פשוט דשופר מעומקא דלבא מעוררים וממשיכים בחי' הרצון למלוכה כו', וא"כ איך ביטלו חז"ל מצוה זו בר"ה שחל בשבת ואיך ממשיכים אז ההמשכות דר"ה כו', ועם היות דפסוקי

שופרות אומרים גם בר"ה שחל בשבת מ"מ הרי המצוה דשופר והעבודה בזה בבחי' צעקה פנימיות זהו בתקיעת שופר דוקא כו'. והנה להבין זה צל"ת משארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר, והנה זכרון משמע כמו שנזכר על דבר שלא עלה על דעתו עד עתה ואיך שייך לומר כן למעלה דואתה מחיה את כולם שמחי' כל ברי' בכל רגע מאין ליש ויודע ומשגיח על כל הנבראים מקרני ראמים עד כו' ואם ח"ו לא היו עולים על דעתו ית' הרי לא הי' להם קיום וחיות כלל כו'. אלא יודע את כולם ומשגיח עליהם כו'. ואפי' בבחי' השגחה דד"ע שאינו בבחי' התלבשות כ"א בבחי' מקיף מ"מ ה"ז ידיעה וכמא' גלוי וידוע כו' וזהו עיקר החיות של העולמות כו' וכמ"ש בסש"ב ס"פ מ"ח ובפרט הידיעה דד"ת שהיא בבחי' התלבשות ממש כו' וכמ"ש במ"א וא"כ איך שייך לומר ענין הזכרון למע' כו', וגם צ"ל הסדר דמל' זכרונות ושופרות דאומרים פסוקי זכרונות אחר פסוקי מלכיות, ולכאורה הי' צריכים להקדים פסוקי זכרונות למל' דלאחר שנמשך בחי' המלוכה הרי אינו שייך שהמלך ישכח על עמו שיהי' נופל בזה ענין הזכרון וא"כ לאחר שאו' פסוקי מלכיות שעי"ז תמליכוני עליכם מה מקום עוד לפסוקי זכרונות כו', וגם א"מ מה שאומרים פסוקי שופרות לבסוף ולכאו' הי' צריכים להתחיל בשופרות מאחר דמל' וזכרונות תלוי בשופרות הרי הי' צריכים להתחיל בזה, והגם דתק"ש הוא קודם לברכות מלכיות וזכרונו' מ"מ הרי הי' צריכים לכאורה לומר גם פסוקי שופרות קודם למלכיות כו', אם לא שנאמר דהמשכת מלכיות וזכרונות הוא ע"י תק"ש לבד, וא"כ צ"ל דלפי"ז הרי דאמירת שופרות שאחר מל' וזכרונות אינו בשביל מלכיות כו' לבד שזהו ע"י תקיעת שופר וצ"ל מהו"ע השופר שקודם מלכיות וזכרונות ומהו האמירת שופרות שאחר מלכיות כו' (ולמה בר"ה שחל בשבת שאין תוקעין ומ"מ השופרות שאחר מלכיות כו' אומרים אז ג"כ כו', וגם לפי הנ"ל דהמשכת מלכיות וזכרונות הוא ע"י תקיעת שופר דוקא אינו מובן ביותר קושי' הנ"ל איך ממשיכים זה בר"ה שחל בשבת כו'), והנה התקיעות דמל' זכרונות ושופרות למדו בגמ' מהב' תרועות שנאמר בר"ה ואחת ביום הכפורים שנאמר והעברת שופר תרועה כו'. וצ"ל למה נאמר שתים בר"ה וא' ביוהכ"פ ואיזהי דמל' וזכרונות ואיזהי דשופרות כו'. ולהבין כל זה צלהק"ת דהנה ידוע דתכלית בריאת והתהוות העולמות ותכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא בכדי להמשיך גילוי אוא"ס בעולמות ע"י תו"מ והו"ע יחוד אוא"ס הסוכ"ע בממכ"ע וכמו שאומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קב"ה ושכינתי' בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע שז"ע המשכת גילוי עצמות אוא"ס שזהו תכלית הכוונה בהתהוות העולמות ובירידת הנשמה כו' וכמאמר נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים וכמו דירת האדם עד"מ דעצמות האדם דר בהדירה כו', כמו"כ הוא למעלה כביכול שיהי' בחי' עצמות אוא"ס ב"ה בגילוי למטה כו' וכמ"ש בעה"מ בתחילתו דבריאת העולמות הי' ע"י הצמצום הראשון שהי' באוא"ס ונשאר חלל ומקום פנוי ומזה הוא שורש התהוות הכלים ומציאו' העולמות כולם כו', ואחר הצמצום נמשך גילוי הקו שהוא בחי' גילוי האור להאיר הכלים והעולמות כו', (ועי"ז הי' ההתהוות בפועל וכידוע דהתהוות הכלים וכן התהוות העולמות בכלל הוא ע"י הקו בכח הרשימה כו' וכמו ההיולי שנותן כח כו' וכמ"ש במ"א)

וכללות העולמות בבחי' אורות וכלים ה"ה בתוך החלל ומקו"פ שנשאר אחר הצמצום כו' אמנם מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה דלעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת היינו להמשיך תוס' אורות ע"י הקו מאוא"ס שלפני הצמצו' עד שלעתיד יהי' גילוי אוא"ס במקום החלל כמו שהי' קודם הצמצום כו', ולכאורה א"מ מהו ההתחדשות בזה והלא גם קודם הצמצום הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל כו' אך ע"פ פשוט הוא דתחלה כשהי' אוא"ס ממלא מקום החלל הרי לא הי' אפשר להיות מציאת העולמות וא"כ הרי לא הי' הגילוי בעולמות כו' אמנם לאחר שנתהוו העולמות כשממשיכים גילוי אוא"ס שלפני הצמצום הרי הגילוי הוא בעולמות כו', ועם היות דתחלת התהוותם לא הי' אפשר להיות כשהי' מאיר האור שלפני הצמצום מ"מ לאחר שנתהוו יכולים לקבל גם האור הזה כו', וי"ל כמ"ש בע"ח לענין גילוי הקו דאם הי' נשאר בתחלה הקו לא הי' אפשר להתהוות הכלים ואחר שנתהוו גם שמאיר בהם אור הקו אינם מתבטלים כו' כמו"כ הוא בכללות האוא"ס שלפה"צ שלאחר שנתהוו העולמות יכולים לקבל אור זה ג"כ, וי"ל המשל בזה כמו בהשפעת השכל מהרב לתלמיד הרי אם הי' משפיע לו בתחלה עומק פנימיות חכמתו הרי לא הי' אפשר לקבל וצריך להשפיע לו אור מצומצם שלפי ערכו כו' ואחר שמקבל את האור המצומצם ונתפס ונקלט בשכלו הנה אח"כ ה"ה בא על עומק פנימיות שכל הרב (שזהו מה דקאים אדעתי' דרבי' כו') וביכולתו לקבל כו', וצ"ל דזהו ג"כ מצד תיקון הכלי דע"י שנתפס בו השכל מתתקן ומזדכך הכלי מוחין שלו וכידוע דבהשפעת הרב לתלמיד הרי בריבוי השפעה נעשי' חושי התלמיד כמו חושי הרב כו', ובדוגמא כזאת יובן דלאחר שנתהוו העולמות ומאיר בהם אור הקו וידוע ג"כ דהאו"פ מצחצח חצי הכלי מבפנים והאו"מ מצחצח חצי הכלי מבחוץ כו', ולזאת יכולים אח"כ לקבל גם בחי' כללות האור שלמעלה מגילוי הקו כו', והעיקר הוא לפי שההמשכה היא ע"י התורה וכתיב ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שע"י התורה יכולים הצדיקים לקבל בחי' אוא"ס שלמעלה מעלה מהעולמות ולא יתבטלו במציאותם וכן העולמות יכולים לקבל את האור עי"ז וכמ"ש בסש"ב ס"פ ל"ו, ונמצא הגם שהאור הוא אותו האור שהי' ממלא מקום החלל קודם הצמצום אמנם ההתחדשות בזה מה שיהי' הגילוי בעולמות כו', ועוי"ל שיהי' גילוי אור עליון שלמעלה מהאור הקודם וזהו התוס' אורות שנמשך ע"י התומ"צ שיאיר בחי' פנימיות ועצמי' אוא"ס שלמעלה גם מהאור שהי' ממלא מקום החלל כו' וכמשי"ת. ובדרך כלל זהו גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע שבשביל זה הי' תכלית הבריאה דעולמות כו', והנה בע"ח בתחילתו כ' דסיבת בריאת העולמות הוא בכדי שיתגלו שלימו' כחותיו ופעולותיו ושמותיו וכינויו כו' וכן אי' בזהר שזהו בכדי שישתמודעון בי' כו' דלפי"ז הרי הכוונה היא על האור דממכ"ע שזהו בחי' כחותיו ופעולותיו ית' השייכים אל העולמות ונתגלו ע"י התהוות העולמות כו' וגם לפי הידוע דעיקר ההתהוות הוא מאוא"ס הסוכ"ע וכמ"ש כל אשר חפץ ה' כו' ה"ז רק בהעלם והגם שאנו יודעים מזה מציאות אוא"ס הסובב שהרי א"א להיות התהוות היש כ"א מאוא"ס הסובב כ"ע כו' וכמ"ש במ"א מ"מ לא זהו בחי' גילוי הסוכ"ע בממכ"ע וגם מ"ש בע"ח שם שעי"ז יודעים את השם הוי' והוא ענין הי' הוה ויהי' שהי' קודם לעולמות ויהי' לאחר העולמות והוה בעת העולמות הנה גם אם נאמר

דהוי' הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע הנה בחי' ידיעה והתגלו' זאת א"ז עדיין בחי' גילוי סוכ"ע בממכ"ע כו', והעיקר מה שנתגלה ע"י ההתהוות הוא דהאור דממכ"ע שמתלבש בעולמות כו' וכן מ"ש בזהר בגין דישתמודעון הרי בחי' הידיעה וההשגה שיכול להיות באלקות הוא בבחי' האור דממכ"ע וע"ש בזהר פ' בא דמ"ב ע"ב דקאי על האורות המתלבשים בכלים כו' הנה ודאי זאת הכוונה נשלמה ע"י הבריאה וההתהוות אבל א"א לומר שזו היא תכלית הכוונה האמיתית שהרי מ"ש בע"ח שיהי' שלם בכל פעולותיו וכחותיו כו' היינו שקודם ההתהוות הי' הכחות בהעלם ובכח ולא הי' בגילוי וא"ז שלימות כי אין הדבר שלם אם אינו ג"כ בפועל וע"י ההתהוות ה"ז בא לידי פועל וגילוי כו', וכמ"ש בע"ח שם בהגה"ה דאמיתית טעם זה באמת לא יתכן למעלה דזה שייך רק בנבראים שכל דבר שהוא בכח אינו דבר כלל ומכ"ש שאינו בבחי' שום פועל כלל כי אם דוקא כאשר מתגלה ופועל דבר ופעולה גשמיות אז הוא הפועל כו', אבל למע' הרי תיכף כשעלה ברצונו להוות הרי מיד נתהוו כל העולמות כידוע, וכמו שכתב הפרדס שער הצחצחות פ"ג וז"ל כי לא מחשבותיו מחשבותינו כו' כי כאשר ידמה אדם בשכלו להוו' כו' הנה מחשבתו לא תפעיל כו' ונמצא הפועל שלם מהכח כי הכח חסר המציאות ואין לו מציאות ושלימות כלל והפועל הוא העיקר והמציאות וזולתו אין דבר ואין כן פעולתיו והוייתו של ממה"מ הקב"ה כי כאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל כו' אז נאצל ונצטייר כו' עכ"ל והיינו ע"ס הגנוזות במאצילן שנתהוו ע"י עליית הרצון כו' וידוע ומבואר במ"א שזהו באוא"ס שלפה"צ והוא מ"ש בפרד"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דבבחי' זו הי' עליית הרצון וכמ"ש השל"ה יעו"ש ד"ד ובחי' זו היא אצי' דכללות והיינו מה שעלה ברצונו להאציל וממילא נאצלו בחי' ע"ס כו' וגם לפמ"ש הפרדס בשער סדר האצי' פ"ד הובא בשל"ה שם שגם קודם עלות הרצון הי' הספי' בכח כו' וכ"ה בעה"ק הנה מהמבואר שם מובן שגם בזה יש בחי' פועל וכמ"ש נעלמים בו בכחו במציאות דק ונעלם כו' וכן כתב אח"כ עד שכמעט לא יצדק בו שם מציאות הספי' אלא יחוד האמיתי כו', הרי מ"מ יש איזה מציאות דק כו' וצ"ל דלמעלה אינו שייך כח בלא פועל כו' (והכח והפועל שניהם אינם מוכרחי' ח"ו כ"א הם ברצון כו'). (ואמיתיות ענין כח לבד יש לומר שזה בבחי' ומדריג' כזו שאינו שייך בחי' איזה דבר מה והיינו בחי' העצמיות שאינו בבחי' מציאות נמצא ח"ו דאמיתת המצאו הוא שנמצא בבלתי מציאות נמצא כו' ושם אינו שייך ענין הפועל ח"ו וכמו כן אינו שייך שם ענין הכח גם כן דעם היות דבחי' עצמיות נושא הכל אין זה שהוא נושא בכח ח"ו (דאם כן הרי יש איזה מציאות ח"ו) כ"א מה שהעצמות מחייב הכל והוא ענין שמאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו' ומשו"ז אומרים ע"ז שהוא בחי' כח והיינו רק מה שמחייב הכל כו' אבל אינו שייך שם לא בחי' כח ולא בחי' פועל כו' וי"ל דבדוגמא כזאת הוא ג"כ בבחי' עצם האור כו') אמנם בבחי' עליית הרצון כשעלה ברצונו להאציל הרי נאצלו הע"ס באוא"ס גם קודם האצילות וקודם הצמצום כו' כנ"ל בשם הפרדס, וי"ל דזהו בחי' אותיות הרשימו כמו שהן לפה"צ שע"ז אמר בזהר בתחלתו, בריש הורמניתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, דבתחלת

התעוררות הרצון גליף גליפו שהן בחי' חקיקת האותיות שבעצמיות כו', וזהו מה ששיער בעצמו בכח כו' וכמ"ש במ"א והו"ע הרשימה דקודם הצמצום האיר בהם אור הא"ס בגילוי כו' ולפמ"ש במ"א דענין בריש הורמניתא דמלכא הוא למעלה מבחינת כשעלה ברצונו להאציל כו' (עמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ה ענין בחי' מחשבה ורצון כו') י"ל דאותיות הרשימו הן למעלה גם מבחי' כשעלה ברצונו כו' (וי"ל דזהו דוגמת בחי' אותיות המחשבה המבואר בלקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג) ונמצא מובן מהנ"ל דלמע' בחי' הכח אינו חסר בחי' הפועל וא"כ א"א לומר דבשביל זה הי' אמיתית סיבת הבריאה שהרי הי' שלם בבחי' שלימות כחותיו ופעולותיו גם עד שלא נברא העולם כו', וכמו"כ מ"ש בזהר בגין דישתמודעון לי' הרי עיקר הידיעה וההשגה באוא"ס ב"ה הוא בעולמות העליונים כמו בעולם האצילות ולמעלה מאצילות ששם מאיר גילוי אור א"ס ב"ה והיינו גילוי הקו שמאיר בעולמות הא"ס שלפני האצילות וגם בעולם האצילות כו' ויודעים ומשיגים בחי' מהות אלקות ממש כו' אבל בעולמות בי"ע הרי האור מוסתר ונעלם שאינו מאיר בגילוי וכל הידיעה וההשגה גם בעולמות בי"ע הרוחני' הוא בבחי' המציאות דאלקות לא בבחי' מהותו ממש כו' והתהוותם הוא באופן זה דווקא שלא יתגלה ולא יורגש בהם האור האלקי ממש שעי"ז נעשו בבחי' יש כו', דעולם האצילות וכ"ש העולמות שלמעלה מאצילות אופן התהוותם הוא שיאיר בהם האור בגילוי ויורגש בהם האור ומציאותם לא יהי' בבחי' מציאות יש כ"א בבחי' אלקות וכמו הכלים דאצילות שהן אלקות ממש ומיוחדים בהאור דאיהו וגרמוהי חד כו', וכללות התהוות האצילות הוא בבחי' קירוב שהרי הן בחי' גילוי ההעלם כו' וכמ"ש במ"א, וי"ל דזה ענין מה שאצילות הוא לשון אצלו וסמוך היינו דאצילות הע"ס דאצילות הוא בבחי' קירוב ומשו"ז כללות הע"ס דאצילות בבחי' או"כ ה"ה דבוקים ומיוחדים באוא"ס המאציל דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד כו' אבל עולמות בי"ע אופן התהוותם הוא ע"י הסתר והעלם הבורא מהנברא שלא יאיר ויורגש בהם מהות האור כו', והגם דאור הנשמה דבי"ע הוא בחי' האלקות דכלים דאצילות כידוע הנה זה האור אינו נרגש מהותו כלל בהכלים דבי"ע כו' וכמאמר התיקונים דבעולם הבריאה לאו איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' ומשו"ז נעשו בבחי' יש ומציאות כו' ובעולמות בי"ע גופא הנה עולמות העליונים הרוחניים אופן התהוותם הוא שיורגש בהם (עס זאל דער הערט ווערין) עכ"פ בחי' המציאות דאלקות ולכן אינם בבחי' יש ממש ואינם בבחי' פירוד ממש כו' ועולם העשיה הגשמי נתהוה דוקא באופן כזה שלא יורגש אפילו בחי' המציאות דאלקות ויהיו נפרדים ממקורם כו' (רק ע"י עבודה ויגיעה ישיג וירגיש את האור האלקי כו', ויכול להרגיש בנפשו גם בחי' האור שלמעלה מהעולמות וגם בחי' מהות האור והו"ע עולמך תראה בחייך כו' וכמ"ש במ"א אבל זהו ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו' וג"ז אינו בבחי' הכרחיות שמוכרח בזה כ"א בבחי' בחירה ורצון כו') וכמ"ש במ"א ההפרש בין נבראים דעלמא דאתכ' לנבראים דעדאת"ג דנבראים דעדאת"כ נתהוו באופן להיות מיוחדים במקורן ויהי' בהם הרגש החיות האלקי כו' אבל נבראים דעדאת"ג אופן התהוותם הוא להיות דוקא נפרדים ממקורן ולא יורגש בהם האור והחיות האלקי כו' וא"כ הרי אמיתת הידיעה וההשגה באלקות הוא בעולם אצילות ובעולמות א"ס דוקא

וכך הי' אופן התהוותם היינו שנתהוו בבחי' קירוב ושיהי' בהם בחי' גילוי האור דוקא כו' ובאמת ענין הידיעה באוא"ס שייך גם קודם שנבה"ע וקודם שנאצל אצילות העליון כו' וכמ"ש השל"ה ד"ד ע"א בפי' מאה"ז פקודי דרל"ט ע"א א"ס לא קיימא לאודעא כו' דהיינו קודם עלות הרצון כו' אבל כשעלה ברצונו ית' להאציל אז קיימא לאודעא כו', והיינו לפי שהרצון הוא בחי' גילוי ולהיות דכבר נאצל שם בחי' האצילות בכח כו' כנ"ל לכן קיימא לאודעא כו', ואמנם גם לאחר הצמצום מה שנתגלה להיות בחי' ידיעה וגילוי אור זהו בעולמות העליונים דוקא דאצילות ולמעלה מאצילות כו' אבל בעולמות בי"ע וכ"ש בעולם התחתון אינו מאיר גילוי אוא"ס כו' ואדרבה כל התהוותם הוא ע"י הסתר האור דוקא כ"א לידע את ה' ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו', וידוע הוא דתכלית בריאת והתהוות העולמות הוא שיהי' זה העולם התחתון וכמ"ש בסש"ב פל"ו דתכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל העולמות העליונים כו' אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון כו' וכמאמר סוף מעשה עלה במחשבה תחלה דסוף מעשה בעשיה בפועל דוקא בהתהוות יש ממש הוא דוקא שעלה במחשבה תחלה בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו' וכמאמר ארץ קדמה לשמים והיינו במחשבה כו' רק בדבור שמים קדמו מפני שכך הוא סדר הבריאה וסדר ההשתלשלות דבכדי שיהי' בחי' יש ממש בעשיה בפועל שזהו ע"י צמצום והסתר האור לגמרי צ"ל תחלה התהוות השמים שהן עולמות הרוחניים ונכלל בזה כללות ההשתלשלות ובפרט עולמות בי"ע הרוחניים כו' שעי"ז מתצמצם ומתעלם האור ממדריגה למדריגה וכ"כ רבו הצמצומים וההעלמות וההסתרים עד שיוכל להיות התהוות עולם התחתון עולם חומרי וגשמי ובלי שום גילוי אור ויהי' בו תערובות רע כו', ומאחר שתכלית הכוונה הוא בהתהוות עולם התחתון דוקא הרי א"א לומר שהכוונה היא רק בגין דישתמודעון בי' דכוונה זו נשלמת בעולמות עליונים דוקא ולא הי' צריך להיות התהוות עולם התחתון כלל וכ"ש שלא יהי' עיקר הכוונה כו', וכמו כן א"א לומר סיבת ההתהוות שמוכרח הדבר מצד השלימות שיהי' שלם בפעולותיו דשלימ' זאת היתה גם קודם שנבה"ע וקודם שנאצל כו' וכ"ש שהי' מספיק בהתהוות עולמות העליונים כו'. אלא הענין הוא כמ"ש במדרש ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו' שזהו מצד התשוקה לבד לא מצד ההכרח ח"ו בשביל השלימות ולא בגין דישתמודעון בי' דמפרש בע"ח שזהו ג"כ מצד השלימות, ויש לומר משום דאל"כ א"מ מה איכפת לי' להקב"ה ומה נוגע למעלה זאת דידעו אותו יתברך ולזאת מפרש שזהו מצד השלימות שיתגלו כחותיו מהעלם אל הגילוי, והגילוי הוא כשיש מי שמקבל את הגילוי אור ויודע אותו כו' אמנם א"א לומר טעם זה על התהוות עולם התחתון שהרי הי' מספיק בהתהוות עולמות העליונים (וגם באצילות הכללות שלפה"צ כו' כנ"ל) ולא הוצרך להיות התהוות עולם התחתון ובפרט שכאן הוא בחי' הסתר והעלם האור תתהווה דוקא באופן כזה כו' כנ"ל אלא שזהו רק מצד התשוקה שנשתוקק הקב"ה לבראותו ואין אנו יודעים טעם שכלי מפני מה נשתוקק כו' והכוונה בזה בכדי להמשיך גילוי עצמות אוא"ס דוקא למטה וע"ז אמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שאין זה מצד איזה הכרח וטעם שכלי כ"א מפני שנתאוה כך שהוא למעלה מטו"ד (וכמו שאמר רבינו ז"ל ע"ז אויף אַ תאווה

אין קיץ קשיא) רק שנתאווה שיהי' מציאות תחתונים ויומשך בחי' עצמות אוא"ס למטה שזה ביכולת להמשיך למטה בעולם התחתון דוקא כמשי"ת וההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מהגילוי שמאיר בעולמות בבחי' ממכ"ע שזהו רק הארה לבד שבערך העולמות ובהארה זו יש חילוקי מדריגות מעלה ומטה עד שבעולם התחתון הוא בבחי' העלם והסתר האור לגמרי כו', אבל כאשר ההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס אין בזה התחלקות מעלה ומטה, ועיקר הגילוי יהי' למטה דוקא מפני שכך נתאווה מתחלה כביכול ולפי שההמשכה היא ע"י העבודה למטה דוקא כו' וזהו תכלית בריאת והתהוות העולמות ובשביל זה הוא ירידת הנשמה שנש"י על ידי עבודתם ימשיכו בחי' עצמות אוא"ס למטה כו', וההמשכה והגילוי יהי' ע"י בחי' ממכ"ע בכדי שיהי' הגילוי למטה ובכדי שיהי' בבחי' אור פנימי כו', (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט) וההמשכה היא ע"י תומ"צ שע"י קיום תומ"צ דנש"י ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס בעולם כו', וזהו שאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית שע"י נש"י ותורה נמשך תוספ' אורות בעולמות דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', והענין הוא דהנה על ידי תומ"צ ממשיכים המשכת אוא"ס בעולם וכמא' לשם יחוד קוב"ה ושכינתא שע"י כל מצוה נעשה בחי' יחוד קוב"ה בנאצלים ונבראים כו'. וכל המשכת אוא"ס בעולמות אבי"ע תלוי בקיום המצוות וכמ"ש אם בחוקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה כו' ועץ השדה כו' וכן מ"ש והי' אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר ארצכם כו', וידוע דכ"ז מורה על המשכת רוחניים מאוא"ס המאציל בעולמות אבי"ע כו' ולכאורה א"מ למה תלוי כ"ז בקיום התומ"צ והלא כבר ברית כרותה בימי המבול במראה הקשת שאמר וראיתיה לזכור ברית עולם דהיינו שיהי' קיום תמידי לשפע כל העולמות מן המאציל עליון מריכ"ד דאצילות עד סוכ"ד דבי"ע בעוה"ז הגשמי, וכ"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' קיץ וחורף יום ולילה לא ישבותו וא"כ א"א שיופר ח"ו הברית הזה לעולם גם בלתי קיום המצות ח"ו ולמה אמר אם בחוקותי תלכו כו', אך הענין הוא דזה ודאי שא"א שיהי' בבחי' ביטול לגמרי המשכת הרוחניות בעולמות בסדר השתלשלות דאבי"ע מחמת כריתות ברית הנ"ל אבל מ"מ צריכים לקיום המצוות לפי שכל בחי' המשכה ושפע שנמשך מהמאציל לד' עולמות אבי"ע אינו בא רק בבחי' צמצום בבחינת מדה ושיעור רק חיות וקיום העולם לבד ע"פ מאמר קו המדה כו' אבל כדי שיהי' נמשך תוס' אור ושפע חדשה יותר מכפי המדה הקצובה שהוסדה מכבר בסדר ההשתלשלות מצד כריתת ברית הנ"ל, הנה זהו דוקא ע"י קיום תומ"צ ועז"א אם בחוקותי תלכו ונתתי כו' דאזי יומשך אור חדש בתוס' מרובה על העיקר שכבר הוסד ע"פ סדר השתלשלות כו' וזהו כל ענין המצות להמשיך בחי' תוס' אורות דוקא בעולמות וכמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו', דמשמע דע"י רמ"ח מ"ע נמשך בחי' תוס' אורות בבחי' אור חדש תמיד בגעה"ע והיינו פי' לעבדה עבודת הגן כי הגם שהג"ע כבר נברא יש מאין כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם כו', זהו בבחי' האור והגילוי דסדר השתלשלות, אלא שבג"ע נאמר שם מלא ה' אלקי' לפי שבג"ע מאיר גילוי אור עליון ממה שמאיר בהעולם, וכידוע דבג"ע מאיר גילוי אור האצילות ונשמות בג"ע משיגים בחי' מהות הזיו כו', וכמ"ש את קשתי נתתי בענן דבר המוקש לי כו', ומבואר במ"א דהיינו בחי' גילוי הקו שמאיר בג"ע

וצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה שמשיגים בחי' מהות הזיו הזה כו' וכמ"ש במ"א, אמנם כ"ז הוא בחי' האור דסדר השתלשלות שזהו מ"ש ויטע ה' אלקים כו' דהיינו בתחלת בריאת והתהוות ג"ע דביו"ד נברא עוה"ב ויו"ד הוא בחי' חכמה והיינו בחי' אבא עילאה דמקננא באצילות כו' אבל להוסיף גילוי אור אלקי בג"ע הוא ע"י עבודת האדם למטה בקיום התומ"צ דוקא שעי"ז ממשיכים תוס' אורות מאור א"ס המאציל בג"ע וכן בכללות העולמות כו', וזהו שכתוב ישבעו עצי הוי' אשר נטע, עצי הוי' הוא הגילוי דג"ע שמאיר בו גילוי הוי' וכמ"ש ויטע הוי' כו' וישבעו עצי הוי' היינו שממשיכים בחי' תוס' אורות בשם הוי' שמאיר בג"ע ע"י תומ"צ, דהנה בכמה פרשיות דתורה מסיים אני ה', דלכאורה א"מ מהו החותם דאני ה' הלא שם הוי' אינו ידוע לנו בגילוי ממש כו', אך הענין הוא דהנה המשכת בחי' אור חדש מעצמות המאציל באבי"ע שנמשך ע"י תומ"צ הנה נמשך בד' אותיות הוי' והוא היו"ד שהוא בחי' הצמצום דחכמה כמו נקודה בתחלה כו' ואח"כ מן היו"ד נמשך בחי' התרחבות והתפשטות לאורך ורוחב שהוא בחי' הה"א דבינה ואח"כ נמשך בחי' המשכה מלמעלה למטה לאורך שהוא הוא"ו ואח"כ מן הוא"ו נמשך בחי' התפשטות דה"א אחרונה כו' וזהו הכלל בסדר השתלשלות מעילה לעלול שבא ע"י ד' מדרי' אלו בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות הנכללים בד' אותיות הוי' דכך הוא אופן הבאת והמשכת האור כו' וכמ"ש במ"א בענין ד' אותיות הוי' שבהמשכת הקו כו', ובדרך פרט יש בכל שפע אור פרטי בחי' שם הוי' וכמו באור החכמה נמשך שם הוי' במילוי יודין ובחסד וכל המדות במילוי אלפין כו' דכמו כן בחי' המשכת האור חדש שנמשך ע"י תומ"צ הוא ג"כ ע"י ד' אותיות הוי' לפי שעי"ז הוא הבאת והמשכת האור להיות בבחי' אור פנימי כו' וזהו שהמצות תלויים בד' אותיות וכמו כן יש שם הוי' בכל מצוה דהיינו לפי ההמשכה באיזה מדריגה שנמשך כמו ע"י מצות תפילין נמשך תוס' אור בבחי' המוחין כו' וכה"ג בכל המצות כו', אמנם להיות דההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס בחי' גילוי אור חדש שלא נמשך עדיין מן המאציל עז"א אני ה' פי' אני אור הכתר שנקרא אין ובחי' אני מאיר בשם הוי' חדש ע"י כל מצוה שא"ז בחי' הוי' שנמשך מכבר בעולמות וסדר השתלשלות כ"א הוא בחי' שם הוי' חדש שנמשך מבחי' עצמות אור א"ס כו', וכמ"ש במתן תורה אנכי ה' אלקיך בחי' אנכי מי שאנכי דהיינו בחי' עצמות אור א"ס שלמעלה מכל השתל' ונמשך משם להיות הוי' אלקיך פי' שם הוי' חדש כנ"ל, ונקרא אלקיך מפני שנעשה על ידך שנשמות ישראל ממשיכים זה על ידי תורה ומצות כו'.

בס"ד, יום ב' דר"ה, רס"ו

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וצ"ל מהו ענין תחלת מעשיך דפי' תחלת מעשיך הוא תחלה דעשיה וצ"ל מהו תחלה דעשיה, וגם מש"א זכרון ליום ראשון צ"ל איזה יום הוא יום הראשון אשר תחלת העשיה הוא זכרון ליום

זה. ולהבין זה צ"ל משנת"ל דתכלית ברה"ע ותכלי' הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא להמשיך תוס' אורות ע"י התומ"צ מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס עד שיהי' גילוי אוא"ס למטה וזהו בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה כו', כנ"ל.

ולהבין בתוס' ביאור ענין ההמשכה והתוס' אורו' שנעשים ע"י התומ"צ, יש להקדים תחילה מ"ש עין לא ראתה אלקי' זולתך יעשה למחכה לו, וארז"ל (ברכות דל"ד ע"ב) מאי עין לא ראתה אמר רשב"נ זה עדן שלא שלטה עין כל ברי' שמא תאמר אדה"ר היכן הי' בגן א"ת זהו גן זהו עדן כשהוא אומר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הוי גן לחוד ועדן לחוד. והענין הוא דלהיות דבג"ע כתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם הרי משמע לכאורה דגן ועדן הו"ע אחד מאחר שהגן הוא בעדן כו' הנה ממ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן מובן דגן לחוד כו', דהנה עדן ידוע שהוא בחי' התענוג העצמי ופשוט שבעצמות אור א"ס הנקרא שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' עונג נעלם שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי שעז"נ עין לא ראתה שלא שלטה בו עין כל ברי' אפילו משה והאבות ואדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה וכמו שהי' קודם החטא שהי' בחי' אדם בשלימות לא ראה בחי' ומדרי' זו מפני שהיא למע' מבחי' המשכה וגילוי כו' כ"א לעתיד בתחה"מ יהי' גילוי בחי' ומדריג' זו דלעתיד יהי' המשכת בחי' העצמות ממש וכמו שאו' ואין דומה לך מושיענו לתחיית המתים שיהי' אז גילוי העצמות ממש כו' והגילוים דלעתיד לא יהי' בחי' התפשטות וגילויי אורות כ"א שיומשך ויתגלה בחי' העלם העצמי ממש כו' או שיהי' בבחי' עלי' שיתעלו נש"י בבחי' העלם העצמי דעצמות א"ס וכמ"ש וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו לפניו ממש בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' אמנם מה שמקבלים נשמות עכשיו בג"ע שנהנים מזיו השכינה אפי' נשמות היותר גבוהות הוא בחי' הארה בעלמא מבחי' התענוג הנעלם העצמי שנמשך ע"י ריבוי צמצומים והעלמות בירידת המדרי' בכדי שיהי' באפשר להתקבל בנשמות כו', והו"ע הנהר שיוצא מעדן שמפסיק בין עדן לגן ונמשך ממנו הארה לבד להשקות את הגן כו' ולכן לעתיד בתחה"מ שיבואו לגילוי בחי' עדן עצמו וכמארז"ל כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימוה"ש אבל עדן עין לא ראתה כו' והיינו דבתחה"מ (שאז יהי' עיקר גילוי בחי' משיח כו') יבואו לבחי' עדן ממש, יהי' זה ע"י בקיעה והעברה בהנהר וכמ"ש עד יעבור עמך ה' עד יעבור כו' שזהו העברה שני' שתהי' על נהר פרת שהוא הנהר היוצא מעדן כו' דכשם שאחר גלות מצרים בכדי לבוא לקבלת התורה הי' צ"ל הבקיעה בים כו' וכידוע דכללות ענין התורה היא המשכת האצילות כו' והים הוא בחי' מלכות דאצילות שמעלמת על האורות דאצילות וקודם מ"ת הי' צ"ל קריעת י"ס קריעת ההעלם שיהי' התחברות אצילות בבי"ע או שיהי' גילוי אצילות בבי"ע או שבי"ע יתעלה באצילות כו' וכמ"ש במ"א, כמו"כ לע"ל לבחי' פנימיות התורה כמו שהיא בבחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' דז"ע לימוד התורה דמשיח שילמוד תורה את העם שיהי' בבחי' ראי' לא כלימוד התורה עכשיו שהו"ע השגה, אבל מה שמשיח ילמד תורה את כל ישראל הוא שיראה את המהות כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה והניף, והיינו שיתגלה מהות התורה כמו שהיא בבחי' מהות ועצמות א"ס שזהו בחי' עדן עצמו כו' ובכדי שיהי' גילוי זה צ"ל בקיעה בהנהר וכמ"ש והניף ידו על הנהר כו' והכהו לז' נחלים כו', והיינו לפי

שהנהר מפסיק על גילוי בחי' עדן וצ"ל בקיעה דוקא כו', והענין דהנה ידוע דנהר הוא בחי' בינה ועדן הוא בחי' חכמה, הגם שנת"ל דעדן הוא בחי' תענוג העצמי הנעלם ופשוט שבעצמות אוא"ס כו' הנה בד"כ זהו בבחי' חכמה בבחי' הפנימי' שבה שלמעלה מס' השתל' והוא בחי' פנימיו' אבא שהוא בחי' פנימי' עתיק שזהו בחי' הנעלם דחכמה שלא ניתן ליהנות כלל כו' וכמ"ש במ"א, וגם כמו שמפרש בזהר דעיקר בחי' עדן הוא בכתר ונקרא עדן עילאה צ"ל דזהו ג"כ בבחי' ח"ס שבכתר והוא בבחי' הפנימי' שבח"ס מה שסתום מצ"ע כו' וכמבואר במ"א וכן הוא במדרי' עליונות יותר עד רכ"ד כו' ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה וזהו תענוג הנשמות בג"ע שהוא על ההשגה שמשיגים אלקות שזהו בחי' בינה כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ט והנה כשם שהגילוי שנמשך בעולמות שהוא מבחי' מלכות דאצילות זהו ע"י הסתר והעלם המל' שמעלמת ומסתרת על האור כו' וכידוע דמל' הוא בחי' דיבור עליון והדיבור מעלים ומכסה על אור ההמשכה וכמו עד"מ באדם הנה אותיות הדיבור הם כלים להשכל והמדות שהם נמשכים ומתלבשים בו אך מ"מ האותיות הם מעלימים על השכל שבתוכן ומצפינים אותו בתוכן שהרי הקטן אף שמבין כל האותיות והתיבות ואומרן היטב עכ"ז אינו מבין כלל ההשכלה שבתוך האותיות רק מי שהוא עצמו חכם מקודם אזי מבין ע"י האותיות כו', אבל מהות האותיות עצמן הוא בחי' העלם לגבי מהות השכל והמדות כו', וכמר"כ יובן באותיות דמל' שהן מעלימים ומצפינים על החב"ד ומדות דאצילות המתלבשים בדיבור העליון שלא יתגלה כלל בברי' כ"א איזה הארה מצומצמת מאד כו' וכמו"כ הוא בהגילוי דגעה"ע דברי' שזהו מה שאימא עילאה מקננא בכורסייא שזהו בחי' הנהר שיוצא מעדן הנה נהר הוא בחי' מחשבה דלהיות שהמחשבה אינה נחה ושוקטת ונמשכת תמיד עש"ז נקרא נהר שנמשך תמיד מלשון ונהרו אליו כו'. והנה המחשבה הוא ג"כ אותיות והם ג"כ רק בחי' לבושים לעצם החכמה כמו הדיבור אלא שהוא לבוש פנימי יותר אבל מ"מ הוא ג"כ בחי' לבוש והעלם לגבי עצמיות בחי' ח"ע ע"ד הנ"ל באותיות הדיבור רק שאין ההעלם כמו באותיות הדיבור כו', וגם ההשגה עצמה ה"ה מעלמת על אור החכמה וכידוע דהאור כמו שמאיר בגילוי בחכמה אינו מאיר בבינה והיינו מפני שההשגה מעלמת כו' וזהו שהנהר מפסיק בין בחי' עדן לגן והגילוי שמאיר בג"ע זהו רק בחי' הארה שנמשך מן בחי' נהר כו', והגם שנת"ל דבג"ע מאיר גילוי אור האצילות דאבא עילאה מקננא באצילות כו' מ"מ בחי' אור האצילות שמאיר בג"ע הוא מבחי' בינה דאצילות לבד, וי"ל דבזה יתרץ בחי' הגילוי דג"ע לגבי גילוי בחי' אצי' שבברי' דהרי גבי ונהר יוצא נאמר ומשם יפרד והיינו כמו שבחי' בינה מתלבשת במל' ומתלבשת בבי"ע נעשה בבחי' פירוד אבל כמו שהיא באצי' יוצא כתיב בלי פירוד והפסק כו' די"ל דזהו כמו שמאיר בעולם הברי' נעשה בבחי' פירוד כו' (ואפשר זה"ע היכלות ומדורין דבסש"ב שם) אבל בג"ע מאיר בחי' בינה כמו שהיא יוצא מעדן בלי שום פירוד כו' וכמ"ש בזהר ס"פ נח דע"ד ע"ב וז"ל ואי תימא והכתיב ונהר יוצא כו' ומשם יפרד דמשמע יונקי' מהגן שהוא מל' (ובתוכה הארת בחי' בינה כו') נק' פירוד ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פרודא וכד אינון כנישין תמן לינקא לא הוי פרודא כו' ופי' בזה"ח דקאי על ד' מחנות שכינה וענין הפירוד אינו פירוד לגמרי

ח"ו כ"א ע"ד וכנפיה' פרודות שהן בבחי' אהוי"ר בהתלהבות ומחולקות זמ"ז כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה וספרתם דחגה"ש (וע"ש דזהו דוקא בהד' מוצאות אבל במוצא גיכ"ק שמחיך בחי' חכמה שזהו בחי' ופניהם שאינם פרודות כו') ואימתי כד נטלין מתמן אבל בעודן מתקשרין בשכינה אינן נפרדין אלא כולם ביחוד אחד כו' וזהו היתרון דג"ע דכתיב בי' ונהר יוצא כו' את הגן שמאיר שם בחי' בינה כמו שמיוחדת בחכמה כו' וזהו שבג"ע מאיר גילוי אצילות דבאצילות אבא עילאה מקננא כו' ולכן באצילות ונהר יוצא כו' וכל המדרי' הן בבחי' אחדות ממש שנקרא עולם האחדות כו' להיות דהחכמה היא בחי' אין ולכן מפני שבכללות האצילות מאיר בחי' אבא ה"ה בבחי' יחוד בתכלית כו' (ועיקר התחלת ההשתלשלות הוא מבחי' בינה כמ"ש במ"א) ובאופן כזה מאיר בג"ע גילוי בחי' הבינה כמו שמיוחדת בחכמה כו', וי"ל שגם גילוי בחי' חכמה מאיר בג"ע וכמ"ש בבה"ז פ' וירא במאה"ז ע"פ וה' פקד דנהר הוא בחי' יסוד אבא ולפי"ז פי' להשקות את הגן הוא בחי' בינה וכמ"ש במק"מ יתרו ד"צ ע"א וע"י הבינה נמשך ג"כ במל' וזהו ב' ההי"ן דלעבדה ולשמרה כו' וי"ל דמאיר גילוי זה ע"י המלכות גם בגעה"ע דבריאה (ובבה"ז שם דזהו בחי' יחוד פנימי דהו"ב וי"ל דזהו עיקר ענין זיו תורתן ועבודתן כו') וזהו ביו"ד נבה"ע בחי' קוץ התחתון דיו"ד בחי' יסוד אבא כו' אבל כ"ז הוא בחי' הארה לבד וא"ז בחי' התענוג העצמי דבחי' עדן כ"א בחי' הארה לבד ממנו כו' ובזה הוא כל העליות דנשמות בג"ע שיש ג' עליות בכ"י וכן בכל שבת ויו"ט שהנשמות עולים בגעה"ע כמ"ש בסש"ב הכל הוא בחי' ההארה לבד מבחי' עדן שיש בזה ריבוי מדריג' מאד וכידוע שיש ריבוי מדריג' בג"ע וכמ"ש מרוב כל בחי' כל חיי העוה"ב כו' כמ"ש במ"א וכמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל והיינו לפי שהוא בחי' הארה לבד לכן יש בזה ריבוי מדריג' וכידוע דלעתיד לא יהי' בחי' עליות וירידות לפי שיהי' בחי' תענוג העצמי ממש ובבחי' עצמות אינו שייך מדריג' כו' ועכשיו שיש ריבוי מדריג' זהו לפי שהוא הארה לבד, כי הנה בכל בחי' אור בהכרח שיש בו מעומ"ט ראש וסוף כי בקירוב אל מקורו הוא בבחי' ריבוי יותר ובבחי' סוף התפשטותו הוא בבחי' מיעוט האור וכמו אור הנר הרי אינו דומה כמו שהוא בקירוב אל הנר או כשמתרחק בבית הלאה כו' וכן הוא באור אבוקה וגם באור השמש הלא בקירוב אל השמש האור בתוקף ביותר ולמטה אין האור כ"כ כו' ובדוגמא כזאת למעלה דהאור כמו שהוא בקירוב אל המאור הוא בבחי' תוקף האור ביותר וזהו בכל בחי' אור שאינו דומה בהתחלתו כמו בסוף התפשטותו כו' ומאחר שיש בו בכללותו בחי' ראש וסוף ממילא יש בו בפרטי' ריבוי מדרי' כו' אבל העצם הוא בכ"מ בשוה ואין בו ראש וסוף ולא התחלקות מדריג' כלל כו' וזהו עבודת הנשמות בג"ע דהרי הנשמ' למטה עובדים עבודתם וכמו"כ הנשמות למעלה יש בהם עבודה ועבודתם הוא בבחי' העליות ממדריגה למדריגה דבכל עלי' צ"ל בחי' הביטול דמדריגה הראשונה ואח"כ העלי' וההתכללות במדריג' העליונה כו' דדוקא כאשר יהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי מכל וכל ממדרי' התחתונה עד שישכח לגמרי בחי' העונג ההוא והי' כלא הי' ממש אז יוכל לבוא ולעלות למדריג' העונג האלקי העליון ממנו הרבה כו' והיינו לפי שכללות הגילוי הזה הוא הארת בחי' עונג העליון שלמעלה

מהשתלשלות לזאת הריבוי מדריג' שבזה הם באין ערוך זל"ז שאין ערוך כלל התחתון לגבי העליון כו' ומשו"ז צ"ל ביטול מהות הראשון לגמרי מכל וכל דוקא ואז יוכל לבוא למהות העליון הנבדל ממנו בערך כו' וכמו גם בלימוד החכמה כשצריך לבוא להשגה עליונה יותר המובדלת מהשגה הראשונה צ"ל תחלה ביטול ההשגה הראשונה וכמו ר"ז צם מאה תעניתא כדי לישכח תלמוד בבלי בכדי שיוכל לקבל תלמוד ירושלמי כו' דלכאורה הלא בלימוד ידוע שמענין א' היינו מהשגה קטנה באין אח"כ להשגה גדולה יותר וכמו"כ הולכים מדרגא לדרגא כו' וכאן הי' צריך לשכוח כו', אך זהו לפי שאין תורה כתורת א"י שמובדל בערך מתלמוד בבלי לזאת הגם שהלימוד שלו הי' באהוי"ר ובהאתחדות באור התורה עד שלא שלט בו האש כו' ומ"מ בכדי לבוא לתלמוד ירושלמי הי' צריך לשכוח שזהו ביטול מהות הראשון ואז דוקא יכול לבוא כו' וכמו"כ כשצריך לבוא אל איזה שכל עמוק ה"ה ע"י היגיעה דוקא וכמאמר יגעת ומצאת כו' דאור שכל שאינו עמוק כ"כ ה"ה בא בלי יגיעה מעצמו אבל עומק השכל בא ע"י יגיעה דוקא שהיגיעה הו"ע זיכוך וביטול כלי המוחין כו', ובשכל עמוק יותר צ"ל ענין ההשתוממות וכמו אשתמום כשעה חדא שהו"ע הביטול מהשגתו הראשונה שלא יש כלל גילוי אור שכל והשגה במוחו ואז דוקא בא על עומק השכל כו', וכמו רקבון הגרעין בארץ שמתבטל ונפסד צורתו לגמרי אז יומשך בו כח הצומח להצמיח מאין ליש בחידוש גמור שלא הי' זה כל זמן שלא נרקב כו' וע"כ ארז"ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכמ"ש אדם כי ימות באוהל כו' וכן אמרו כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפו' מור כו' דבכדי שיהי' כלי לקבל זהו דוקא ע"י ביטול המציאות שלו כו' וכמו"כ הוא בעליית הנפש בתפלה שזהו דוקא ע"י המרירות והשפלות הקודמת לזה כו', וכידוע דכל ענין התפלה הוא בחי' קרבת הוי' להאיר נפשו באור אלקי ולהיות בבחי' קירוב ודביקות באלקות כו' או להלהיב נפשו בבחי' התלהבות ברשפי אש התשוקה והצמאון כו', דהנה בחי' הקירוב והדביקות באלקות הוא כשהאור מאיר בגילוי בנפשו והיינו ע"י ההשגה וההתבוננות שמתבונן באלקות בהתקשרות והעמקת הדעת לידע את הענין האלקי איך ומה הוא כו', שעי"ז מאיר האור בגילוי בנפשו כו' וכמ"ש במ"א, ויש בזה כמה מדרי' אם ההתבוננות היא בבחי' ממכ"ע והיינו בחי' האלקות המתלבש בעולמות דבבחי' ומדרי' זו שייך ענין השגה ממש ומאיר האור בגילוי ממש בנפשו ונעשה בהי' הקירוב והדביקות בנפשו שנדבק בהאור האלקי שמאיר בנפשו כו', ואם ההתבוננות היא באוא"ס שלמעלה מעולמות והיינו בבחי' ההפלאה והרוממות דאוא"ס ומבין ומשיג ונרגש בנפשו ממש (ע"י העמקת הדעת) בחי' ההפלאה והרוממו' ועוצם העילוי דאוא"ס ב"ה כו', ויכול להיות שבחי' זו יאיר ג"כ בנפשו בגילוי בבחי' הרגש פנימי ממש כו', והיינו בנשמות הגבוהות שהם כלים לאוא"ס ב"ה ומאיר בנפשם בחי' אור המופלא דאוא"ס בגילוי ממש כו' ה"ה ג"כ בבחי' אהבה ודביקות והו"ע אהבה בתענוגים שמתענגים מאד בעצם נפשם על האור הוי' המאיר להם עד כלותה ממש שנכלה נפשו בבחי' דביקות זו כו', אמנם כאשר ההתבוננות הוא באור א"ס שלמעלה מעולמות בבחי' ההפלאה כו' אבל אין האור מאיר בגילוי בנפשו והוא גם כן בבחי' השגה והרגשה שנרגש בנפשו בחי' ההפלאה והעילוי אבל אין אור המופלא מאיר בגילוי

בנפשו (וההרגש בזה הוא ג"כ בבחי' פנימי אבל זהו רק מה שמרגיש ענין ההפלאה דאוא"ס לא שנרגש אצלו אור המופלא עצמו כו' וגם הרגש ההפלאה אינו אצלו בבחי' פנימי ממש כ"א כמו שמרגיש דבר הנבדל ונפלא ממנו שאין ההרגש בבחי' פנימי ממש כו' ואין הכוונה שהוא בבחי' חיצוני' ומקיף אלא שאינו בבחי' פנימי ממש מפני שעצם אור המופלא נבדל ממנו כו') (והיינו מפני שאין נשמתו כלי לזה דזהו דוקא בצדיקים גדולים ביותר שנשמתן הוא כלי לאוא"ס ב"ה ולא כל אדם זוכה לזה כו') אז האהבה היא בבחי' רצוא והתלהבות ברשפי אש התשוקה והצמאון להכלל באוא"ס ב"ה כו', דכאשר מאיר האור בגילוי ממש בנפשו אז הוא בבחי' שמחה ותענוג הנפש שמתענג על הוי' ובבחי' דביקות ממש שנדבק בהאור זהוא בחי' אהבה בתענוגים כו' אבל כאשר אין האור מאיר בגילוי ממש רק שנרגש אצלו עוצם ההפלאה והעילוי דאוא"ס ב"ה ה"ה בבחי' רצוא לעלות וליכלל באוא"ס כו', וכללות הענין בזה הוא התגלות אור נפש האלקית ע"י אור האלקי המאיר בנפשו בההתבוננות בגדולת ורוממות אוא"ס שמתפעל בנפשו אם בבחי' קירוב ודביקות או בבחי' עלי' והתכללות כו' ובכדי שתהי' עבודה תמה זו בתפלה הן בבחי' הקירוב והדביקות והן בבחי' עלי' והתכללו' זהו דוקא ע"י הקדמת המרירות והשפלות תחלה וכמא' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא בחי' הכנעה ושפלות כו' והיינו ע"י שמתמרמר על ריחוקו ועושה חשבון צדק בנפשו איך שהוא מרוחק לגמרי כו' וכמ"ש במ"א ועי"ז בא לידי הכנעה ושפלות שנעשה נבזה ושפל מאד בעיני עצמו כו' ועי"ז דוקא מאיר אור נפשו אח"כ בתפלה בבחי' השגה וההתבוננות שיאיר אור האלקי בנפשו להיות בבחי' קירוב ובבחי' רשפי אש כו' וכל שהמרירות מצד הריחוק העצום הוא בעומק יותר יהי' יותר גילוי האור והשמחה האלקות בחדות ה' בתפלה וכמא' לפום צערא אגרא דלפי אופן ריבוי הצער והמרירות כן לפי אופן זה מאיר אח"כ ריבוי האור והגילוי כו' וכמו בתשובה דר"ה ויוהכ"פ כל שהתשובה בעומק יותר שהריחוק נוגע לו מאד בעומק פנימי' נפשו ובוכה מאד במר נפשו עד שנפסד כל צורתו לגמרי ונעשה כאין ממש (ער פארלירט זעך לגמרי מכל וכל כו') והו"ע שברים ותרועה גנוחי גניח ילולי יליל כו' בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כו' כמ"ש במ"א עי"ז דוקא מאיר לו אור עליון יותר ובבחי' ריבוי האור וכמ"ש מן המיצר קראתי י"ה בבחי' המיצר והביטול בתכלית שנעשה אין ממש ועי"ז דוקא ענני במרחב י"ה בבחי' מרחב וריבוי ביותר כו' וכתיב ממעמקים קראתיך הוי' דבכדי שיומשך בחי' שם הוי' מחדש מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס זהו דוקא ע"י התשובה מעומקא דליבא בביטול כל מהותו כו' וכמו"כ הוא בכ"י בתפלה דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שע"י המרירות העצומה בביטול מציאותו ממש עי"ז דוקא מאיר לו אח"כ אור הוי' בתפלה כו', וכן הוא בעסק התורה דהעסק בלימודו לא בנקל יבוא לשלימות לימודו כ"א אחר היגיעה הרבה והצער בנפשו עד היותו כמו מיואש בנפשו לעמוד על החכמה ומצטער בנפשו בשפלות עצומה ויגע ללבבו בדאגה יתירה על העדר ההשגה עד שיחלה בגופו וכה"ג ואז דוקא יבוא על החכמה לעומקה ביתרון אור באור המאיר בפנים מאירות ופנים מסבירות כו' וע"כ מטעם זה מצינו שבכל עליות מתחתון לעליון צ"ל בחי' דבר מה מפסיק ומבדיל ביניהם שע"י יבוא התחתון

לביטול מציאותו לגמרי עד שישכח על מהותו ומדרי' הראשונה לגמרי ואז יעלה למעלה במדרי' העליון דכשם שבהמשכת האור מלמעלמ"ט הרי יש כמה מדרי' שע"י נמשך האור והגילוי והו"ע הפרסאות שיש בכל העולמות ובין כל עולם ועולם שע"י משתנה האור עד שיהי' באפשר שיתקבל בעולם התחתון כו' וכמ"ש במ"א. כמו"כ הוא בעליות מלמטלמ"ע יש ג"כ דבר המפסיק שזהו כמו ממוצע בין התחתון אל העליון והיינו שבמדרי' זו מתבטל התחתון ממציאותו שיוכל לעלות כו', וכמו בעליית הנשמות מגעה"ת לגעה"ע מצד שאין ערוך ביניהם כו' יש דבר המפסיק ומבדיל ביניהם והוא בחי' נה"ד דנגיד ונפיק מקדמוהי כו' שטובלי' בו הנשמות בעלותם מגעה"ת לגעה"ע. וענין טבילה זאת הוא שע"י טבילה זו ישכח ויבוטל ממהות התענוג הראשון שהי' להנשמה בגעה"ת בהשגה הראשונה כו', כדי שלא יבלבל לתענוג העליון הגדול הרבה יותר בהשגה הנפלאה וגבדל בערך שבגעה"ע עד שהוא כערך הגשם לגבי הרוחני כו' וכמו שצ"ל ביטול ושכחה בנשמה בעלותה לגעה"ת שהוא ג"ע דעשיה מכל גשם דתענוג גופני שנדבק בה בעוה"ז בלבושים שלה בהיותה בגוף עד שלא ישאר אף רושם בעלמא מחיזו דהאי עלמא ואי"ל לא תוכל לקבל זיו עונג העליון שבגעה"ת, וכמו גשם הגוף ממש שהן התאוות ותענוגים וכה"ג שמבלבלים לרוחני' האלקי דנשמה בהרגש אלקי למטה בעמדו לפני ה' בתפלה שהעניינים הגשמיים שעסק בהם כה"י ה"ה מבלבלים אותו ממילא בתפלה גם שעומד לפני ה' באמת להתפלל כו' ולזאת צ"ל תחלה המרירות ושפלות כו' כנ"ל בענין אין עומדין להתפלל אלא כו'. כמו"כ כל רושם מחיזו דהאי עלמא מענינים הגשמיים אפילו מה שהי' בהעברה בעלמא שזהו הנק' חיזו דהאי עלמא ה"ז מבלבל להנשמה מבחי' העונג העליון שבג"ע כו' והו"ע הנה"ד שלפני הג"ע בצאתה מגיהנם גם אחר בירור הרע שבתאוות כו' אלא שנה"ד זה הוא מדרי' תחתונה מה שמזיעתן של החיות נה"ד יוצא כו', כך יש בחי' נה"ד עליון יותר (כי שרש נה"ד הוא גבוה מאד דשרשו מבחי' ת"ת כמ"ש במ"א) שמפסיק בין געה"ת לגעה"ע שטובלין בו הנשמות קודם בואם לפני ה' בגעה"ע והיינו שמתבטלים ממהותם הראשון כו' ובס' הבהיר אי' שיש עמוד בין געה"ת לגעה"ע שבו עולין הנשמות והוא ג"כ בחי' ביטול אמנם הוא ביטול נעלה יותר מהביטול דנה"ד דהביטול דנה"ד הוא שמתפשטי' מגשמיות דתענוג ושכל הראשון והעלי' בהעמוד הו"ע העלי' וההתכללות במדרי' העליונה אבל עדיין קודם שנכלל ממש במדרי' העליונה והוא ביטול שני הנעשה מגילוי אור התענוג העליון שבג"ע העליון שמאיר עליו כו', כי שניהם הם בחי' ממוצעות אלא דנה"ד הוא מצד התחתון שמתבטל מישותו והעמוד הוא מצד גילוי אור העליון שמאיר עליו כו' (ועמ"ש בתו"ח בד"ה ותלד עדה כו' והיינו כמו שנת"ל בעבודה בתפלה שתחלה צ"ל המרירות ושפלות ואז מאיר לו אור האלקי בתפלה שיהי' בבחי' רצוא שז"ע העלי' להתכלל אבל לא נכלל עדיין ואח"כ כאשר נכלל בהאור האלקי כו' וי"ל גם כן דזהו כמ"ש בענין עליית הבירורים מבי"ע לאצילות דהבירור בעולמות בי"ע הוא ע"י בחי' ביטול היש בבחי' אתכפי' כו', וע"ה שמתבררי' מהרע א"א להם עדיין לעלות ולהכלל בקדושת האלקו' דאצילות כ"א ע"י שמאיר עליהם תחלה גילוי הארה מבחי' ש' מ"ה דאצילות והו"ע בירור שני שמלמעלה למטה להיות בהם בחי' ביטול יותר ואז יכולים להכלל בהאלקות

דאצילות שזהו בחי' ביטול אמיתי ממש כו') ובזה יש ריבוי עליות מאד שעולים הנשמות מדרגא לדרגא שיש ריבוי מדרי' בג"ע דבכללות נחלקים בג' מיני ג"ע דעולמות בי"ע שהן חלוקים מאד במדריגתן וכמו התענוג שבעשיה במלאכה יפה וכלי נאה שיש בזה תענוג גדול ומ"מ אין ערוך כלל לגבי תענוג שבמדו' וכמו התענוג שבמדת האהבה והחסד וכמו אברהם אע"ה שהי' לו תענוג גדול בהשפעת חסדו כו' ה"ז תענוג נבדל בערך מהתענוג שבעשיה שהוא תענוג גשמי והתענוג שבמדות הוא הרגש רוחני והתענוג שבמדות אין ערוך לגבי התענוג שבשכל והשגה שהוא נבדל בערך בהרגש רוחני ביותר כו', וכמו"כ הדוגמא מזה למעלה בגעה"ת דעשיה שבאין ערוך לגבי ג"ע דיצירה שזהו כמו התענוג במדו' כו', ולמעלה מזה ג"ע דבריאה שהוא כמו תענוג דהשגה כו' וכמו"כ יש ג"ע באצילות שנבדל בערך מבי"ע כו', ובפרטיות יש בזה ריבוי מדרי' מאד כו' ובזה הוא עבודת הנשמות דהרי הנשמות למטה הן בבחי' מהלכי' וא"כ כמו הנשמה שבאה מעוה"ז לג"ע א"א שלא יהי' להם עבודה בבחי' הילוך כ"א מה שיושבין ונהנין מזיו השכינה אלא ודאי יש בהם ג"כ עבודה בבחי' הילוך והיינו בעליות המדרי' שעולים ממדרי' למדרי' בבחי' הארת העונג שהיא הארה שבבחי' א"ס והעלי' בזה הו"ע הילוך שלא בהדרגה כו' ואופן העלי' הוא ע"י הביטול ממדרי' הראשונה ואח"כ בהתכללות במדריגה העליונה וזהו וקדושי' בכ"י יהללוך סלה בלי הפסק בעליות מדרי' עד אין שיעור כו'.

והנה בחי' הארת העונג שבג"ע זהו הנקרא תחלת מעשיך, דהנה תחלה הוא למעלה מבחי' ראש וכמו נעוץ תחלתן בסופן דמבואר במ"א הפי' בזה דנעיצת התחלה הוא בסוף יותר מבראש המתפשט הרי דתחלה הוא למעלה מראש והוא נבדל בערך מהראש, דראש וסוף הרי יש להם שייכות זל"ז אבל תחלה שלמעלה מהראש ה"ה נבדל בערך כו' וזהו תחלת מעשיך מה שנבדל בערך מעשיה דעשי' הן עולמות בי"ע בכלל וכמו"כ עולם האצי' הוא בכלל העשיה שהרי נקרא אדם דעשיה דכללות כידוע, ובחי' ג"ע שבכל עולם נקרא תחלת מעשיך שהרי זהו הארה שבבחי' א"ס כנ"ל ה"ה נבדל בערך מן העולם כו' ומ"מ נקרא תחלת מעשיך להיות דהארה זו הגם שהיא בבחי' א"ס מ"מ ה"ה מתלבשת בהשתלשלות שהרי הגילוי דג"ע הוא בחי' בינה שהיא עיקר ההשתלשלות כו' ובחי' הארת חכמה והארת העונג זהו שמתלבש בבינה כו' והיינו לפי שהיא הארה לבד לכן מתלבשת במדריג' ההשתלשלות כו' ומשו"ז נקרא תחלת מעשיך אלא שהוא במדרי' נבדלת מהעולם כו' ומה שאומרים זה היום דר"ה הוא תחלת מעשיך היינו כי בחי' גילוי החכמה והעונג זהו מה שנש"י ממשיכים בג"ע והו"ע זיו תורתן ועבודתן כו'. (ובד"כ ג"ע הוא שכר הנשמות שעוסקים בתומ"צ כו') וזהו זה היום דר"ה יום ברוא אדה"ר הוא תחלת מעשיך כו'.

בס"ד, ש' תשובה, רס"ו

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת כו', וצ"ל מהו ענין עד הוי' אלקיך והול"ל לה' אלקיך. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין עבודת הנשמות בג"ע שהן בבחי' מהלכי' בריבוי העליות להיות דגילוי העונג שבג"ע הן בבחי' א"ס וממילא העליות הן שלא בהדרגה ולזאת העליות ממדרי' למדרי' הוא בחי' הילוך כו' ובין כל מדרי' ומדרי' צ"ל הביטול במציאות מהמדרי' הראשונה והעלי' והתכללות במדרי' העליונה כו'.

וכ"ז הוא בג"ע שהוא הארה לבד מבחי' עצמות התענוג הפשוט הנמשך ע"י בחי' הנהר הנ"ל ויש בזה ריבוי מדרי' כנ"ל אבל בחי' עדן עצמו עין לא ראתה שבהריבוי עליות הנ"ל בנשמות בג"ע מ"מ עין לא ראתה בחי' עדן עצמו שזה יתגלה לעתיד דוקא דלעתיד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך כו', שיתגלה אז בחי' עצמות התענוג בחי' שעשועי המלך בעצמותו כמו שהוא בעצם הרוממות דא"ס מה שהנשמות עכשיו הולכים ועולים לשם ולא ישיגוהו כו' והיינו דריבוי העליות שלהם הוא בבחי' ההארה שמבחי' עצמות התענוג כנ"ל דההארה הוא גם כן בבחי' א"ס ולכן יש בזה ריבוי מדריגות מאד וריבוי עליות עד אין שיעור כנ"ל לפי שהוא בבחי' א"ס כו', (ומשו"ז ג"כ צ"ל הביטול במציאות בין מדריגה למדריגה כנ"ל מפני שהוא באין ערוך כו' כנ"ל) ובכל העליות לא יגיעו לבחי' רוממות העצמית דא"ס בבחי' התענוג העצמי כו' ואדרבה כל מה שעולין יותר יותר נפלא מהם ובאים יותר לביטול ההשגה לפי שאין שיעור לרוממות דא"ס בעילוי התענוג כו'.

וביאור הענין הוא דהנה מבואר במ"א בפי' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול שיש בזה ב' פי' הא' עדי עד ל' נצחיות והב' ל' הפסק כמו עד כאן תחום שבת ושניהם אמת דהנה שמו הגדול ידוע שהוא בחי' אור א"ס הבל"ג באיזה מדרי' שהוא אם שזהו בבחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות אם בשרשו שהוא בחי' אוא"ס שלפנה"צ כו' והיינו בחי' עצמות אוא"ס הבלתי בע"ג דבבחי' ומדרי' זו הפי' עדי עד ל' נצחיות והיינו דבחי' ההילול והשבח ברוממות אוא"ס אין לו שיעור כלל כי יש שבח ותהלה שיש לו קץ וגבול והוא כאשר המשובח הוא בבחי' גבול בחכמתו וגדולתו וכה"ג ולזאת כאשר יגיע לסוף ותכלית מעלתו יופסק שלא יוכל לשבחו עוד ביתר מכפי מדתו כו' אבל ברוממות אוא"ס שאין לו קץ ושיעור כלל ממילא ההילולים והתשבחות הן ג"כ בבחי' בל"ג ושיעור כו'. וזהו"ע העליות דג"ע שהן בריבוי מאד בל"ג כנ"ל לפי שהוא בבחי' א"ס כו', אמנם מזה הטעם עצמו יש בזה פי' הב' עד ל' הפסק דענין ההפסק הוא שבכל ההילולים והתשבחות לא יגיע כלל לבחי' העצמות כי יש ב' עניני' והם עד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל, עד ועד בכלל הוא שממדרי' הא' הוא בא ומגיע למדרי' האחרת ועד ולא עד בכלל הוא שלא יגיע ויבוא ממדרי' אחת למדרי' האחרת וזהו"ע ההפסק דהיינו שגם אם הגיע לעילוי היותר גדול עדיין עד ולא עד בכלל שלא תגיע לעולם לאורו האמיתי כו', וי"ל בההארה גופא ג"כ ענין ההפסק ועד ולא עד בכלל דהיינו גם כשבא ומתעלה לאיזה מדריג' הנה לא יבוא ממדרי' זו

למדרי' העליונה כו'. והענין דהנה במדרי' שהן בערך זל"ז והיינו באור שהוא בבחי' גבול בעצם וכמו בהגילוי' דסדר השתלשלות שהן אורות מוגבלים בד"כ ויש בזה ג"כ ריבוי מדרי' זו למעלה מזו כו' אמנם הם בערך זל"ז מאחר שכללות האור הוא בבחי' גבול כו'. הנה בבחי' ומדרי' זו יתכן לומר שמהמדרי' התחתונה באים למדרי' העליונה וכמו בשכל הרי תחלה לומדי' שכל קטן ואח"כ באי' לשכל גדול יותר כו' ובפרט בשכליים השייכים זל"ז הרי תחלה צריך לידע השכליים התחתוני' ומזה בא אח"כ לשכליים העליוני' כו' וכמו בכל שכל בפרט הרי תחלה יודעים ומשיגים את הענין שכלי בחיצוניותו ואח"כ מזה מגיעים לבחי' פנימיות ועומק השכל שבזה כו'. ובד"כ כל ידיעתינו בענינים העליונים הוא ע"י שאנו משיגים תחלה הענינים התחתונים ואח"כ אנו יודעים ומשיגים בזה הענינים העליונים כו'. וזהו שכ' הרמב"ם בהל' יסוה"ת פ"ג ה"ט בענין הגלגלים שמכירין עצמן ומכירין המלאכים כו', ובהמפרש שם דשיעור הענין כך הוא שתחלה יודעין ומכירין עצמן ואח"כ מכירין את עילתן כו' והיינו ע"י שמכירין עצמן מכירין אח"כ את עילתן (ומה שמכירין את הקב"ה היינו שמכירין שיש עילה מחויב המציאות אבל לא שמכירין אותו כו' וכמ"ש הרמב"ם שם פ"ב ה"ח גבי ידיעת המלאכים) וזהו עד ועד בכלל דהיינו שממדרי' אחת משיגים מדרי' אחרת העליונה ממנה כו'. אמנם זהו בבחי' עו"ע שהן בערך זל"ז אבל באוא"ס שלמעלה מהשתלשלות יעו"ע הגם שיש בזה ג"כ מדרי' וכמשנת"ל דכל בחי' אור יש בו ריבוי מדרי' כו' דכמו"כ הוא ג"כ באוא"ס הסובב וכמ"ש במ"א שגם בעיגולים יש מעלה ומטה כו' הרי המדרי' הם באין ערוך כלל זל"ז (וכמ"ש במ"א דמשו"ז ההילוך והעלי' בהמדרי' שבאוא"ס דוקא הן בבחי' מהלך בל"ג מפני שאין להם ערוך כו' וזהו ההפרש בין עומדים למהלכים שבשניהם יש הילוך כו' וכמ"ש במ"א) הנה גם כשיודע ומשיג בחי' ומדרי' האחת לא יגיע ולא ישיג עי"ז בחי' ומדרי' העליונה והוא מרוחק עדיין ממנה לגמרי לפי שהיא נבדל בערך כו' ואדרבה צ"ל דוקא ביטול מהות השגה הראשונה ואז יגיע למדרי' העליונה כנ"ל, ואם הי' בא למדרי' העליונה ע"י המדרי' הקודמת דוקא הרי הי' צ"ל שלימות ההשגה הראשונה וממנה יגיע כו', וכמו בשכל שמחיצוניות השכל בא אל הפנימי' הרי צ"ל תחלה שלימות השגת השכל בחיצוניותו לידע אותו היטב ואח"כ כשמעיין ומדייק בהענין בא על העומק ופנימי' שבו כו' וכאן צ"ל דוקא ביטול ההשגה הראשונה והיינו לפי שאינם בערך לכן מההשגה הראשונה לא יגיע אל העליונה ואדרבה מבלבלת כו' כ"א ע"י ביטול השגה הראשונה ומה שע"י הביטול הי' בא למדרי' העליונה זהו לפי שביטול הוא כלי לגילוי אור וכמו בהביטול ושפלות בהמרירות שקודם התפלה שמתבטל ונפסד כל מהותו כנ"ל מאיר לו אור הוי' אח"כ בתפלה כנ"ל שזהו רק מצד הביטול והעדר המציאות כו'. וכמו"כ הוא כאן שרק מצד ביטול מהותו עי"ז דוקא יעלה ויגיע למדרי' עליונה יותר כו' וזהו עד ולא עד בכלל דבכל מדרי' שעומד הוא מרוחק עדיין לגמרי מהמדרי' העליונה כו' וכ"ש לגבי העצמות מובן איך שעד ולא עד בכלל שגם כשבא לעילוי היותר גדול לא הגיע כלל לבחי' אורו האמיתי, דבגילוי' שהן בבחי' גבול שם עד ועד בכלל היינו שמגיע למדרי' העליונה אבל בבחי' העצמות הוא בבחי' ולא עד בכלל שלעולם לא יגיע לבחי' העצמות ואדרבה כל מה שעולה יותר יותר יפלא

ממנו כו׳, והיינו שכל מה שמגיע לבחי׳ העליונה יותר בההארה דאוא"ס יבין יותר איך שאמיתי׳ עצמותו נפלא לגמרי ואינו בגדר ידיעה והשגה כלל וכלל כו׳ דאמיתית הידיעה בהפלאת העצמית איך שאמיתות עצמותו אינו בגדר השגה הוא דוקא במי שעוסק בידיעת מדרי׳ הנעלות שבאוא"ס ב"ה דמי שאינו עוסק בענינים אלו אינו יודע איך שאינו בגדר ידיעא (ורק בדרך אמונה שאין זה ידיעא כו׳) ורק העוסק בזה ה"ה יודע כו׳ וזהו דכל מה שעולין הנשמות בג"ע במדרי׳ עליונה יותר בבחי׳ ההארה דאוא"ס יותר יפלא מהם בחי׳ אמיתת העצמות ובאים יותר לידי ביטול ההשגה היינו איך שבאמיתת העצמות שם בחי׳ ביטול ההשגה לגמרי מכל וכל כו׳ (לבד זאת שמתבטל בהם ההשגה מצד המדרי׳ עצמה שעולי׳ בה כו׳ וכידוע דבכל מדרי׳ שהיא עליונה יותר הרי ההשגה היא בבחי׳ הפשטה יותר ובבחי׳ רוחני׳ ההשגה דוקא כו׳ וממילא במדרי׳ העליונות דאוא"ס הרי הידיעה וההשגה שם היא בתכלית ההפשטה עד שאינו בבחי׳ השגה ממש כו׳, וזהו שכשעולי׳ במדרי׳ עליונות באוא"ס ה"ה בבחי׳ ביטול השגה כו׳) (ורק לעתיד יתגלה בחי׳ העצמות ויהי׳ בבחי׳ השגה וכמ"ש במשיח הנה ישכיל עבדי וירום כו׳ מאד שתהי׳ ההשכלה במדרי׳ היותר נעלות וכתיב השכל וידע אותי וכמו שאנו אומרים בראש השנה וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו׳ דאז יהי׳ בחי׳ הדעת וההשגה בבחי׳ רוממות העצמות דעצמות א"ס כו׳), וזהו עין לא ראתה דבכל העליות עכשיו גם בנשמות היותר גבוהות כמו האבות ומשרע"ה בריבוי העליות שלהם למעלה מעלה עד אין שיעור בבחי׳ אוא"ס לא הגיעו לבחי׳ רוממות העצמות כו׳ וזהו עין לא ראתה אלקי׳ זולתך דלא ידע לי׳ בר איהו בלחודוי כו׳ ויתגלה כמו שהוא באמיתות עצמותו ית׳ בעוה"ב לנשמות בגופי׳ בזה"ת שעז"א יעשה למחכה לו דוקא כו׳ ובכדי לבוא לבחי׳ העונג העצמי זהו ע"י מעהמ"צ בעשי׳ גשמי׳ דוקא וכמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא׳ ועמך כולם צדיקים בקיום המצות בפר"מ דוקא ומפני זה יש להם חלק לעוה"ב בבחי׳ שעשועים העצמיי׳ כו׳. והענין הוא דהנה סוף מעשה עלה במח"ת משמע שיש במח׳ בחי׳ תחלה וסוף הנק׳ ראש וסוף וסוף מעשה עלה בבחי׳ תחלה דמח׳, דהנה יש ב׳ מדרי׳ במח׳ תחלת המח׳ והוא ראש המח׳ וסוף המח׳. והענין דכאשר עלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו׳ זהו הנקרא ראשית המח׳ עד"מ באדם התחתון כשעלה ברצונו לעשות איזה דבר הנה תחלת עליית הרצון במח׳ נק׳ ראשית המח׳ וסופה דמחשבה היינו כשכבר נגמר במח׳ מה שיהי׳ בפועל בהתגלות גמור כו׳, וראשית המח׳ עם סופה יש להם שייכות זל"ז דמה שנגמר אצלו בסוף המח׳ זהו שעלה ונתעורר בראשית המח׳ כו׳. והנמשל מובן למעלה דהנה בחי׳ ז"א דאצי׳ נק׳ סוף המח׳ להיותו בחי׳ המקור והשרש מפעולת ההתהוות יש מאין בג׳ עולמות בי"ע שזהו סוף המח׳ כי כשעלה ברצונו הפשוט להיות ההשתל׳ זהו הנקרא ראשית המח׳ וכשנגמר במח׳ היינו באצי׳ הספיר׳ כשיוצא׳ בגילוי והן בחי׳ ז׳ ימי הבנין דאצילות גדולה וגבו׳ ות"ת כו׳, אמנם מש"א סוף מעשה עלה במח׳ תחלה, הרי עשיה הו"ע אחר ממח׳ וא"א לומר שהעשיה עלה במח׳, ומה שעלה במח׳ הוא רק שתהי׳ העשיה. אלא הפי׳ סוף מעשה עלה במח׳ תחלה היינו דבחי׳ סוף מעשה בפו"מ הוא שעלה במח׳ תחלה* לפני המח׳ היינו לפני ראשית המח׳ ג"כ, דהנה סוף המח׳ הוא שעלה בראשית המח׳ שהרי תחלת